

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

Кафедра права

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.О. проректора ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Володимир ШКОЛЬНИКОВ

“ 26 ” 08 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

ОК 4 ЕТИКО-ДЕОНТОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ КЛІНІЧНОГО ПСИХОЛОГА

підготовки другий (магістерський) рівень вищої освіти

галузі знань Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини

спеціальності С4 Психологія

Навчально-науковий інститут психології та ментального здоров'я

2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Правове регулювання діяльності організацій охорони здоров'я» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, освітньої кваліфікації Магістр менеджменту. 30с.

«26» серпня 2026 року.

Розробники:

доцент ЗВО Валентина ЗВЕРХОВСЬКА

доцент ЗВО Оксана АДАМЧУК

доцент ЗВО Раїса ЖАРЛІНСЬКА

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри права
Протокол від «26» серпня 2026 року № 1

В.о. завідувача кафедри права Оксана АДАМЧУК

Схвалено методичною радою медико-теоретичних дисциплін Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова за напрямом підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти у галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»

Протокол від «26» 2026 року № 1

В.о.голови проф. ЗВО Олександр ОЧЕРЕДЬКО

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Етико-деонтологічні та правові аспекти діяльності клінічного психолога» складена відповідно до ОПП «Клінічна психологія», другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальність С4 Психологія, Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 053 Психологія для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти та науки України від 24.04.2019 р. № 564, з урахуванням професійного стандарту «Клінічний психолог», затвердженого ГС «Національна психологічна асоціація» (протокол № 06/1 від 22.05.2025 р.).

Анотація навчальної дисципліни

Програма дисципліни «Етико-деонтологічні та правові аспекти діяльності клінічного психолога» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ЄКТС, примірного навчального плану підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини С4 Психологія. Дисципліна є *обов'язковим* компонентом освітньо-професійної програми Клінічна психологія, циклу загальної підготовки магістра психології, розрахована на 3 кредити, які здобувачі освіти засвоюють протягом 1 семестру на першому році навчання.

Основним фокусом навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системних знань щодо етико-правового забезпечення професійної діяльності клінічного психолога з акцентом на права пацієнта, професійні обов'язки та межі компетентності фахівця, конфіденційність та інформовану згоду, юридичну відповідальність, етичне прийняття рішень і врегулювання складних професійних ситуацій, зокрема в цифровому середовищі та при роботі з вразливими категоріями пацієнтів. Предметним спрямуванням дисципліни є вивчення етичних, деонтологічних і правових засад професійної діяльності клінічного психолога, правового статусу та відповідальності її учасників, механізмів забезпечення прав і гідності пацієнта, конфіденційності та інформованої згоди, а також особливостей прийняття професійних рішень у складних клінічних, цифрових та міжпрофесійних ситуаціях.

Робоча програма складена на основі: освітньо-професійної програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої кваліфікації «Магістр психології, галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності С4 Психологія у ВНМУ ім. М.І. Пирогова, Вінниця, 2026;

навчального плану спеціальності С4 Психологія на 2026-2027 навчальний рік;

чинного положення про організацію освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова.

1. Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Етико-деонтологічні та правові аспекти діяльності клінічного психолога» призначена для закладів вищої освіти МОЗ України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ЄCTS, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів

оцінки – одиниць виміру навчального навантаження здобувача освіти необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) практичні заняття, в) самостійна робота здобувачів.

Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Рівень підготовки здобувачів: визначається на підставі результатів тестування, письмової або усної відповіді на контрольні питання, розв'язанні ситуаційних задач, контролю практичних навичок.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни здійснюється по її завершенню у формі заліку згідно з навчальним планом для спеціальності С4 Психологія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є етичні, деонтологічні та правові засади професійної діяльності клінічного психолога, права й обов'язки учасників психологічної допомоги, механізми забезпечення прав, гідності, автономії та конфіденційності пацієнта, професійна й юридична відповідальність клінічного психолога, а також принципи прийняття етично та юридично обґрунтованих рішень у складних професійних, клінічних і цифрових ситуаціях.

Міждисциплінарні зв'язки: основні положення освітньої компоненти можуть застосовуватися при вивченні всіх дисциплін професійної підготовки та підготовці кваліфікаційної роботи.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системи знань, практичних умінь і професійних компетентностей щодо етичних, деонтологічних та правових засад діяльності клінічного психолога, забезпечення прав і гідності пацієнта, дотримання принципів конфіденційності, інформованої згоди та професійної відповідальності, а також здатності приймати етично й юридично обґрунтовані рішення у стандартних і складних професійних ситуаціях, зокрема в умовах цифровізації психологічної допомоги.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь і навичок щодо:

- визначення нормативно-правових засад діяльності клінічного психолога, системи джерел права у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги, національних і міжнародних стандартів захисту прав людини та пацієнта;
- визначення правового статусу учасників правовідносин у сфері психологічної допомоги, розуміння прав і обов'язків пацієнтів, клінічних психологів, медичних працівників, законних представників та інших учасників надання допомоги;
- застосування принципів інформованої згоди, конфіденційності та захисту прав пацієнта, визначення правових та етичних меж розкриття інформації про стан здоров'я і результати психологічної допомоги;
- розуміння підстав і видів юридичної відповідальності клінічного психолога, визначення правових наслідків неналежного виконання професійних обов'язків та розмежування цивільної, кримінальної, адміністративної і дисциплінарної відповідальності;
- застосування правових механізмів захисту прав учасників психологічної допомоги, орієнтування у судових і позасудових способах захисту, процедурах

звернення та розгляду спорів, а також використання переговорів і медіації для врегулювання конфліктів;

- розуміння правових засад ліцензування, акредитації та державного контролю у сфері охорони здоров'я і психологічної допомоги, визначення вимог до провадження відповідної професійної та господарської діяльності;
- формування професійної етичної та деонтологічної культури клінічного психолога, засвоєння основних принципів професійної етики, професійних меж, відповідальності та довіри у взаємовідносинах «клінічний психолог — пацієнт»;
- застосування положень етичних кодексів та професійних стандартів у практичній діяльності клінічного психолога, розуміння їх співвідношення з нормативно-правовими актами та визначення етичних наслідків професійних рішень;
- дотримання етичних і правових вимог у цифровому середовищі, зокрема під час надання психологічної допомоги онлайн, роботи з цифровими даними, використання соціальних мереж і технологій штучного інтелекту;
- застосування етико-деонтологічних принципів при роботі з вразливими категоріями пацієнтів, урахування їхніх вікових, фізичних, психологічних та соціальних особливостей, забезпечення поваги до їхньої гідності, автономії та прав;
- формування здатності приймати етично та юридично обґрунтовані рішення у складних професійних ситуаціях, зокрема при недобровільній допомозі, взаємодії з правоохоронними органами та судом, роботі із законними представниками і за умов тиску третіх осіб;
- розвитку навичок виявлення, оцінювання та попередження етичних і правових ризиків у професійній діяльності клінічного психолога та вибору належної моделі професійної поведінки.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Інтегральна(ІК): Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми клінічної психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями, розпізнавати та реагувати на етичні, правові та нормативні проблеми, які стосуються практики клінічної психології, дотримуватися принципів етики професійної діяльності.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

Результати навчання для дисципліни:

В результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні:

Знати:

- нормативно-правові засади діяльності клінічного психолога та основні правові вимоги до надання психологічної допомоги;
- права, обов'язки та законні інтереси пацієнта, клінічного психолога, законних представників та інших учасників психологічної допомоги;
- основні принципи професійної етики та деонтології клінічного психолога і їх значення для прийняття професійних рішень;
- принципи поваги до гідності, автономії, недискримінації та інтересів пацієнта як основу етичної професійної поведінки;
- правові та етичні засади інформованої згоди, конфіденційності та професійної таємниці;
- види та межі професійної відповідальності клінічного психолога за порушення прав пацієнта, етичних норм і вимог законодавства;
- положення Етичного кодексу психолога та професійних стандартів, що визначають належну професійну поведінку;
- етичні та правові особливості роботи з дітьми, підлітками, особами з інвалідністю, пацієнтами похилого віку, військовослужбовцями та іншими вразливими категоріями;
- етичні та правові ризики цифрової психологічної практики, зокрема під час онлайн-консультування, використання соціальних мереж, цифрових даних і технологій штучного інтелекту;
- принципи вирішення етичних дилем, способи співвіднесення норм закону, професійних етичних принципів, деонтологічних вимог і загальнолюдських цінностей.

Вміти:

- розпізнавати етичні дилеми у професійній діяльності клінічного психолога та визначати проблеми, що потребують етичного й правового вирішення;
- ідентифікувати конфліктуючі права, інтереси, професійні обов'язки та цінності учасників конкретної ситуації;
- знаходити та аналізувати відповідні норми законодавства, етичного кодексу і професійних стандартів для вирішення етичної дилеми;
- співвідносити вимоги законодавства з етичними та деонтологічними принципами під час аналізу професійної ситуації;
- оцінювати можливі правові, етичні та професійні наслідки різних варіантів поведінки клінічного психолога;
- визначати пріоритетність захисту прав, гідності, автономії та безпеки пацієнта у ситуаціях конфлікту інтересів;
- обґрунтовувати професійне рішення щодо способу дій у складній етичній ситуації з посиланням на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності;

- застосовувати принципи конфіденційності та інформованої згоди при вирішенні ситуацій, пов'язаних із необхідністю або можливістю розкриття інформації про пацієнта;
- обирати етично та юридично прийнятну модель професійної поведінки при роботі з вразливими категоріями пацієнтів, у цифровому середовищі та у взаємодії з третіми особами;
- аргументовано представляти та захищати власне професійне рішення, вести фахову дискусію щодо альтернативних способів вирішення етичної дилеми та оцінювати їх відповідність закону, етичним принципам і загальнолюдським цінностям.

3. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин 3 кредити ЄКТС.

Опис навчального плану з дисципліни (денна форма навчання)

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин			СРС	Рік навчання	Вид контролю
	Всього годин/ кредитів ECTS	Аудиторних				
		Лекцій	Практичних			
	90 годин/ 3 кредити	10	26			
Модуль 1 «Етико-деонтологічні та правові аспекти діяльності клінічного психолога» Змістових модулів 3	90 годин/ 3 кредити	10	26	54	1-ий	ПК- залік

Примітка: 1 кредит ECTS становить 30 академічних годин.

Аудиторне навантаження становить – 40%, СРС – 60%.

Опис навчального плану з дисципліни (заочна форма навчання)

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин			СРС	Рік навчання	Вид контролю
	Всього годин/ кредитів ECTS	Аудиторних				
		Лекцій	Практичних			
	90 годин/ 3 кредити	6	4			
Модуль 1 «Етико-деонтологічні та правові аспекти діяльності клінічного психолога» Змістових модулів 3	90 годин/ 3 кредити	6	4	80	1-ий	ПК- залік

Примітка: 1 кредит ECTS становить 30 академічних годин.
Аудиторне навантаження становить – 11%, СРС – 89%.

Модуль 1. Етико-деонтологічні та правові аспекти діяльності клінічного психолога

Змістовий модуль 1. Правові засади та державне регулювання професійної діяльності клінічного психолога

Тема 1. Нормативно-правова база діяльності клінічного психолога в Україні.

Медичне право України як галузь права: поняття, предмет, методи, завдання та система. Місце психологічної допомоги у системі охорони здоров'я України. Конституційні гарантії прав громадян у сфері охорони здоров'я. Конституційні гарантії права на психологічну допомогу. Право людини на охорону психічного здоров'я. Система джерел права у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги. Законодавство України про охорону здоров'я як правова основа діяльності клінічного психолога. Нормативно-правове регулювання професійної діяльності клінічного психолога. Міжнародні стандарти у сфері прав людини та охорони здоров'я. Міжнародні стандарти та принципи надання психологічної допомоги. Співвідношення національного законодавства і міжнародних стандартів. Правові та етичні вимоги до професійної діяльності клінічного психолога.

Тема 2. Правовий статус суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я та надання психологічної допомоги. Поняття та структура правового статусу суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я. Клінічний психолог як суб'єкт професійних правовідносин. Пацієнт як суб'єкт правовідносин у сфері психологічної допомоги. Права пацієнта при отриманні медичної та психологічної допомоги. Обов'язки пацієнта при отриманні медичної та психологічної допомоги. Професійні права клінічного психолога. Професійні обов'язки клінічного психолога. Правовий статус медичних працівників у процесі надання психологічної допомоги. Правовий статус законних представників пацієнта. Участь інших осіб у процесі надання психологічної допомоги. Інформована згода як гарантія прав пацієнта. Конфіденційність та захист інформації про пацієнта.

Тема 3. Ліцензування, акредитація та державний контроль (нагляд) у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги. Поняття та мета ліцензування у сфері охорони здоров'я. Правові засади провадження медичної та психологічної діяльності. Нормативно-правові акти, що регулюють ліцензування. Вимоги до провадження господарської діяльності у сфері охорони здоров'я. Правовий статус суб'єктів господарювання у сфері психологічної допомоги. Професійні та кваліфікаційні вимоги до клінічного психолога. Поняття, мета та значення акредитації закладів охорони здоров'я. Порядок проведення акредитації закладів охорони здоров'я. Правові наслідки акредитації. Державний контроль і нагляд у сфері охорони здоров'я. Планові та позапланові заходи державного контролю. Відповідальність за порушення ліцензійних та професійних вимог

Змістовий модуль 2. Юридична відповідальність, захист прав та професійна етика

Тема 4. Юридична відповідальність медичних працівників і клінічних психологів. Поняття юридичної відповідальності клінічного психолога. Підстави юридичної відповідальності у професійній діяльності. Склад правопорушення у сфері професійної діяльності. Види юридичної відповідальності клінічного психолога. Цивільно-правова відповідальність за заподіяння шкоди. Відшкодування майнової та моральної шкоди. Кримінальна відповідальність медичних працівників і клінічних

психологів. Адміністративна відповідальність у сфері професійної діяльності. Дисциплінарна відповідальність клінічного психолога. Професійні помилки та неналежне виконання професійних обов'язків. Співвідношення юридичної відповідальності та професійної етики.

Тема 5. Правові механізми захисту прав суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги. Поняття та форми захисту прав у сфері охорони здоров'я. Способи захисту прав пацієнта. Способи захисту професійних прав клінічного психолога. Судовий захист прав пацієнтів. Судовий захист прав медичних працівників і клінічних психологів. Види позовів у спорах, пов'язаних із наданням психологічної допомоги. Доказування у спорах щодо професійної діяльності клінічного психолога. Позасудовий порядок захисту прав. Звернення громадян та розгляд скарг у сфері охорони здоров'я. Альтернативні способи вирішення професійних конфліктів. Медіація у системі «пацієнт — заклад охорони здоров'я — фахівець». Правове та етичне регулювання телемедицини і дистанційної психологічної допомоги.

Тема 6. Загальнотеоретичні засади професійної етики та деонтології клінічного психолога. Поняття професійної етики клінічного психолога. Предмет і завдання професійної етики. Поняття та зміст професійної деонтології. Історичні етапи формування етико-деонтологічних засад психологічної практики. Етико-деонтологічні засади медичної практики. Основні принципи професійної етики клінічного психолога. Принцип поваги до гідності та автономії пацієнта. Принцип конфіденційності у професійній діяльності. Принцип професійної компетентності та відповідальності. Джерела професійної етики клінічного психолога. Співвідношення норм етики, деонтології та права. Професійна етика як основа довіри у відносинах «клінічний психолог — пацієнт».

Тема 7. Етичний кодекс психолога як джерело професійної етики та деонтології. Поняття та структура Етичного кодексу психолога. Функції Етичного кодексу у професійній діяльності. Етичний кодекс психолога України: історія прийняття та розвиток. Сфера застосування Етичного кодексу психолога. Основні принципи професійної поведінки психолога. Етичні вимоги до професійних відносин із пацієнтом. Вимоги щодо конфіденційності та професійної таємниці. Етичні вимоги до професійної компетентності. Міжнародні етичні стандарти діяльності психолога. Порівняння національних та міжнародних етичних кодексів. Правовий статус Етичного кодексу психолога. Застосування Етичного кодексу при вирішенні етичних дилем.

Змістовий модуль 3. Етико-правові виклики сучасності, робота з вразливими категоріями та вирішення складних професійних ситуацій

Тема 8. Етичні засади професійної діяльності клінічного психолога в цифровому середовищі. Цифровізація охорони здоров'я та психологічної допомоги. Етичні виклики дистанційної та онлайн-психологічної допомоги. Етико-деонтологічні стандарти професійної комунікації онлайн. Інформована згода при наданні психологічної допомоги в цифровому середовищі. Конфіденційність під час дистанційної взаємодії з пацієнтом. Захист персональних даних у цифровій психологічній практиці. Безпечне зберігання та передавання цифрової інформації. Професійні межі клінічного психолога у соціальних мережах. Самопрезентація та професійний імідж психолога в цифровому середовищі. Етичні ризики використання штучного інтелекту. Межі допустимого використання технологій штучного інтелекту у

Тема 9. Етико-деонтологічні засади діяльності клінічного психолога при роботі з вразливими категоріями пацієнтів. Поняття та критерії визначення вразливих категорій пацієнтів. Принцип недискримінації у роботі з вразливими пацієнтами. Етичні засади роботи з дітьми та підлітками. Врахування вікових і психологічних особливостей неповнолітніх. Взаємодія з батьками та законними представниками дитини. Етичні принципи роботи з пацієнтами похилого віку. Деонтологічні аспекти роботи з особами з інвалідністю. Особливості психологічної допомоги пацієнтам із хронічними соматичними захворюваннями. Деонтологічні засади роботи з військовослужбовцями. Етичні особливості взаємодії з особами з обмеженою або втраченою дієздатністю. Баланс автономії пацієнта та захисту його інтересів. Взаємодія з соціальним оточенням і законними представниками вразливого пацієнта.

Тема 10. Етико-правові засади діяльності клінічного психолога у складних професійних ситуаціях: недобровільна допомога, взаємодія з правоохоронними органами та тиск третіх осіб. Поняття та види складних професійних ситуацій у діяльності клінічного психолога. Етична дилема як конфлікт професійних обов'язків, прав та інтересів. Алгоритм етичного аналізу складної професійної ситуації. Правові підстави надання недобровільної психологічної та медико-психологічної допомоги. Межі професійних повноважень клінічного психолога при недобровільній допомозі. Права та гарантії пацієнта при застосуванні недобровільних заходів. Взаємодія клінічного психолога з правоохоронними органами. Правові підстави та межі розкриття інформації правоохоронним органам. Взаємодія клінічного психолога із судом. Участь клінічного психолога в експертній діяльності. Захист професійної автономії психолога та протидія тиску третіх осіб. Прийняття професійного рішення на основі норм закону, етичних принципів та загальнолюдських цінностей.

[illegible]

Тема 1. Нормативно-правова база діяльності клінічного психолога в Україні. СРС: Співвідношення національного законодавства і міжнародних стандартів. Правові та етичні вимоги до професійної діяльності клінічного психолога.	10	2	4	4	10	2	2	6
Тема 2. Правовий статус суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я та надання психологічної допомоги. СРС: Участь інших осіб у процесі надання психологічної допомоги. Інформована згода як гарантія прав пацієнта. Конфіденційність та захист інформації про пацієнта.	10	2	4	4	10	2	2	6
Тема 3. Юридична відповідальність медичних працівників і клінічних психологів. СРС: Професійні помилки та неналежне виконання професійних обов'язків. Співвідношення юридичної відповідальності та професійної етики.	10	2	4	4	10	2	-	8
Разом за змістовим модулем 1	30	6	12	12	30	6	4	20

Змістовий модуль 2. Юридична відповідальність, захист прав та професійна етика								
Тема 4. Правові механізми захисту прав суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги. СРС: Альтернативні способи вирішення професійних конфліктів. Медіація у системі «пацієнт — заклад охорони здоров'я — фахівець». Правове та етичне регулювання телемедицини і дистанційної психологічної допомоги.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 5. Ліцензування, акредитація та державний контроль (нагляд) у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги. СРС: Державний контроль і нагляд у сфері охорони здоров'я. Планові та позапланові заходи державного контролю. Відповідальність за порушення ліцензійних та професійних вимог.	8	2	2	4	8	-	-	8
Тема 6. Загальнотеоретичні засади професійної етики та деонтології клінічного психолога. СРС: Співвідношення норм етики, деонтології та права. Професійна етика як основа довіри у відносинах «клінічний психолог — пацієнт».	8	-	2	6	8	-	-	8
Тема 7. Етичний кодекс психолога як джерело професійної етики та деонтології. СРС: Правовий статус Етичного кодексу психолога. Застосування Етичного кодексу при вирішенні етичних дилем.	8	-	2	6	8	-	-	8

Разом за змістовим модулем 2	34	4	8	22	34	-	-	34
<i>Змістовий модуль 3. Етико-правові виклики сучасності, робота з вразливими категоріями та вирішення складних професійних ситуацій</i>								
Тема 8. Етичні засади професійної діяльності клінічного психолога в цифровому середовищі. СРС: Межі допустимого використання технологій штучного інтелекту у клініко-психологічній практиці. Персональна професійна відповідальність психолога при використанні цифрових технологій.	10	-	2	8	10	-	-	10
Тема 9. Етико-деонтологічні засади діяльності клінічного психолога при роботі з вразливими категоріями пацієнтів. СРС: Баланс автономії пацієнта та захисту його інтересів. Взаємодія з соціальним оточенням і законними представниками вразливого пацієнта.	8	-	2	6	8	-	-	8

Тема 10. Етико-правові засади діяльності клінічного психолога у складних професійних ситуаціях: недобровільна допомога, взаємодія з правоохоронними органами та тиск третіх осіб. СРС: Захист професійної автономії психолога та протидія тиску третіх осіб. Прийняття професійного рішення на основі норм закону, етичних принципів та загальнолюдських цінностей.	8	-	2	6	8	-	-	8
Разом за змістовим модулем 3	26	-	6	20	26	-	-	26
Усього годин	90	10	26	54	90	6	4	80

Аудиторне навантаження денної форми навчання – 40%, СРС –60%

Аудиторне навантаження заочної форми навчання – 11%, СРС –89%

5. Теми лекцій

№ п/п	Тема лекції	К-ть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Нормативно-правова база діяльності клінічного психолога в Україні	2	2
2.	Правовий статус суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я та надання психологічної допомоги	2	2
3.	Юридична відповідальність медичних працівників і клінічних психологів	2	2
4.	Правові механізми захисту прав суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги	2	-
5.	Ліцензування, акредитація та державний контроль (нагляд) у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги	2	-
	Разом	10	6

6. Теми практичних занять

№ п/п	Тема заняття	К-ть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Нормативно-правова база діяльності клінічного психолога в Україні	4	2
2	Правовий статус суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я та надання психологічної допомоги	4	2

3	Юридична відповідальність медичних працівників і клінічних психологів	4	
4	Правові механізми захисту прав суб'єктів правовідносин у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги	2	
5	Ліцензування, акредитація та державний контроль (нагляд) у сфері охорони здоров'я та психологічної допомоги	2	
6	Загальнотеоретичні засади професійної етики та деонтології клінічного психолога	2	
7	Етичний кодекс психолога як джерело професійної етики та деонтології.	2	
8	Етичні засади професійної діяльності клінічного психолога в цифровому середовищі.	2	
9	Етико-деонтологічні засади діяльності клінічного психолога при роботі з вразливими категоріями пацієнтів	2	
10	Етико-правові засади діяльності клінічного психолога у складних професійних ситуаціях: недобровільна допомога, взаємодія з правоохоронними органами та тиск третіх осіб	2	
	Разом	26	4

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття програмою не передбачені

8. Самостійна робота

№ п/п	Тема	К-ть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Співвідношення національного законодавства і міжнародних стандартів. Правові та етичні вимоги до професійної діяльності клінічного психолога.	4	6
2	Участь інших осіб у процесі надання психологічної допомоги. Інформована згода як гарантія прав пацієнта. Конфіденційність та захист інформації про пацієнта	4	6
3	Професійні помилки та неналежне виконання професійних обов'язків. Співвідношення юридичної відповідальності та професійної етики	4	8
4	Альтернативні способи вирішення професійних конфліктів. Медіація у системі «пацієнт — заклад охорони здоров'я — фахівець». Правове та етичне регулювання телемедицини і дистанційної психологічної допомоги.	6	10
5	Державний контроль і нагляд у сфері охорони здоров'я. Планові та позапланові заходи державного контролю. Відповідальність за порушення ліцензійних та професійних вимог.	4	8
6	Співвідношення норм етики, деонтології та права. Професійна етика як основа довіри у відносинах «клінічний психолог — пацієнт»	6	8

7	Правовий статус Етичного кодексу психолога. Застосування Етичного кодексу при вирішенні етичних дилем.	6	8
8	Межі допустимого використання технологій штучного інтелекту у клініко-психологічній практиці. Персональна професійна відповідальність психолога при використанні цифрових технологій	8	10
9	Баланс автономії пацієнта та захисту його інтересів. Взаємодія з соціальним оточенням і законними представниками вразливого пацієнта	6	8
10	Захист професійної автономії психолога та протидія тиску третіх осіб. Прийняття професійного рішення на основі норм закону, етичних принципів та загальнолюдських цінностей	6	8
Всього		54	80

9. Індивідуальні завдання:

Підготовка доповідей до участі у засіданнях СНГ, студентських наукових конференціях, участь у міжвузівських олімпіадах з дисципліни, написання наукових статей та тез за результатами наукового практичного дослідження або огляду наукових джерел з певної наукової або практичної проблеми.

Основні напрямки (або теми) для науково-дослідницької роботи здобувача освіти:

1. Правовий статус практичного психолога в Україні: права, обов'язки та відповідальність.
- 2 Етичний кодекс психолога: міжнародні стандарти та їх адаптація в Україні.
- 3 Конфіденційність у роботі психолога: правові та моральні аспекти.
- 4 Проблема подвійних відносин у психологічній практиці та шляхи їх уникнення.
- 5 Деонтологічні засади діяльності психолога у реабілітаційних закладах.
- 6 Правові аспекти ведення психологічної документації та збереження даних клієнтів.
- 7 Професійна етика психолога в роботі з ветеранами та членами їх родин.
- 8 Психологічна допомога особам у кризових станах: організаційно-правові та етичні обмеження
- 9 Етика взаємодії психолога у міждисциплінарній команді.
- 10 Відповідальність психолога за порушення професійної етики: дисциплінарні та юридичні наслідки.

10. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів включає теоретичну підготовку до практичних занять, опанування практичними навичками під час аудиторних занять відповідно до теми, самостійне здобуття знань по темах, які не входять до плану аудиторних занять, аналіз та узагальнення інформації при підготовці до підсумкового контролю з дисципліни.

Форма навчання: денна та заочна. В умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій або надзвичайного стану (особливого періоду) форма здобуття освіти може бути змінена.

Традиційні методи навчання: словесні; наочні; практичні.

Методи контролю як методи навчання (контролю з боку викладача, самоконтролю, взаємоконтролю, самокорекції, взаємокорекції).

11. Методи контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми. Для поточного контролю рівня підготовки здобувачів застосовуються індивідуальне усне/письмове опитування та розв'язання типових ситуаційних задач.

Знання здобувача з теми та певного розділу оцінюють традиційною оцінкою (5-ти бальна система) згідно з чинним «Положенням про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова».

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку.

Критерії оцінювання засвоєння теоретичних знань під час поточного та підсумкового контролю

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати правовою термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал, а також чітко демонструє значення засвоєних теоретичних знань для практичної медицини

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає неточностей при відповіді, уміє розкрити тему з позицій її правового значення та практичного застосування, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді, не розуміє правових аспектів теми, не може пов'язати теоретичний матеріал із практикою.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень, не може пояснити значення теоретичного матеріалу для практичної медицини.

Оцінювання розв'язання типових ситуаційних задач

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу, який, знає хід та послідовність навчально-дослідницької роботи для виконання практичного завдання, демонструє правильне виконання необхідних практичних навичок, та вірно з чіткими формулюваннями узагальнень та висновків, вирішує ситуаційну задачу.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу, який допускає неточності при виконанні практичного завдання, але здатний самостійно виявити допущені помилки та може продемонструвати виконання практичної навички в цілому, акуратно оформлює результати вирішення ситуаційної задачі.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу, який знає основи практичного завдання, але зазнає труднощів при вирішенні ситуаційної задачі, не може продемонструвати повну правильну послідовність практичних навичок, не може трактувати в повному обсязі отримані результати.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу, який не може продемонструвати виконання практичної навички, зазнає значних труднощів при вирішенні ситуаційної задачі.

Оцінювання самостійної роботи здобувача

Оцінювання самостійної роботи здобувача здійснюється під час поточного та підсумкового контролю засвоєння тем відповідного модулю або дисципліни на підставі оцінювання демонстрації виконання практичних навичок, усної відповіді на теоретичне питання, тестування або розв'язання ситуаційних задач, відповідно до тем для самостійного опанування.

12. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді заліку після вивчення дисципліни в 1 семестрі.

13. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують здобувачі

Нарахування балів за дисципліну проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ізалім. М.І.Пирогова шляхом конвертації середньої арифметичної оцінки поточної успішності здобувача освіти за універсальною 200-бальною шкалою. До нарахованих балів за поточну успішність додаються індивідуальні бали (за умови їх зарахування на підставі успішного виконання індивідуальних завдань).

Максимальна кількість балів , яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни, – 200 балів. **Мінімальна кількість балів** становить **122 бали**.

Результати складання здобувачем заліку фіксуються у відомості успішності із зазначеною кількістю балів та відміткою «зараховано» або «незараховано». Здобувачу освіти не зараховують дисципліну, якщо кількість отриманих балів менше 122, або вивчення дисципліни виконано в неповному обсязі, про що свідчить академічна заборгованість .

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

	Е	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--	----------	--	--

14. Методичне забезпечення дисципліни

1. Силабус.
2. Робоча програма.
3. Лекційний матеріал з мультимедійним забезпеченням.
4. Методичні рекомендації для практичних занять.
5. Методичні рекомендації для самостійної позааудиторної роботи здобувачів.
6. Тести для контролю засвоєння тем практичних занять.

15. Рекомендована література

Базова література

1. Грін О. Загальне медичне право: альбом схем: навч. посіб. Ужгород : Сабов А. М., 2022. 208 с.
2. Охорона здоров'я і права людини: ресурсний посібник / переклад з англійської; за науковою редакцією І. Сенюти / Центр здоров'я та прав людини імені Франсуа-Ксав'є Баню та Фонд відкритого суспільства. Львів, 2022. 552 с.
3. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я : підручник / авт. кол. : М. І. Бадюк, П. Б. Волянський, Р. Ю. Гревцова та ін.; редкол. : В. М. Князевич, Я. Ф. Радиш та ін. Київ: НАДУ. 2023. У 2 томах. 320 с.
4. Сенюта І. Я. Цивільно-правове регулювання відносин у сфері надання медичної допомоги: питання теорії і практики: монографія. Львів: ЛОБФ «Медицина і право», 2022. 640 с.
5. Сенюта І. Я. Стандарти у сфері охорони здоров'я як джерело правовідносин у сфері надання медичної допомоги. *Медичне право*. 2022. Спец. випуск № 3. С. 112–124.
6. Чабан О. А. Право фізичної особи на таємницю про стан здоров'я в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ. 2023. 20 с.
7. Матяш М. М., Філоненко М. М., Луньов В. Є. та ін. Медична психологія: теоретичні рамки, емпіричні основи та клінічне застосування : підручник. Київ : Людмила, 2024. 168 с. ISBN 978-617-7828-00-0.
8. Матяш М. М., Лазуренко О. О., Тертична Н. А. Основи психології: теорія і практика : навчальний посібник. 2-ге вид. Київ : Видавничий дім, 2025. 288 с.

9. Матяш М. М., Філоненко М. М., Тертична Н. А. та ін. Клінічна психологія : підручник / за ред. М. М. Матяша, В. Є. Луньова. Київ : Поліпринт, 2025.

10. Медичне право : підручник / С. О. Болдіжар та ін.; за заг. ред. С. Б. Булеци, М. В. Менджул. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 671 с. ISBN 978-966-667-862-4.

11. Knapp S. J., Fingerhut R. Practical Ethics for Psychologists: A Positive Approach. 4th ed. Washington, DC : American Psychological Association, 2023. 342 p. ISBN 978-1-4338-4249-8.

Допоміжна література

1. Адамчук Г. О., Адамчук О. Ф. Цифрові платформи і нові форми зайнятості: виклики конституційним гарантіям праці в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки"*. 2025. № 5. <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-5-11039> <https://www.inter-nauka.com/issues/law2025/5/11039>

2. Жарлінська Р.Г., Романенко С.В., Зверховська В.Ф., Щерба І. Ю. Правове регулювання штучного інтелекту в медицині. *Професор Анатолій Родіонович Уваренко: вчений, педагог, громадський діяч, реформатор системи охорони здоров'я України: матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, Київ, 16 травня 2025 року / М-во охорони здоров'я України, Нац. мед. ун-т імені О.О. Богомольця, Каф-ра менеджменту охорони здоров'я НМУ імені О.О. Богомольця. Київ: НМУ імені О.О. Богомольця, 2025. С.92-93*
<http://ir.librarynmu.com/bitstream/123456789/15891/1/%d0%9c%d0%b0%d1%82%d0%b5%d1%80%d1%96%d0%b0%d0%bb%d0%b8%20%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%84%20%20%d0%a3%d0%b2%d0%b0%d1%80%d0%b5%d0%bd%d0%ba%d0%be%20.pdf>

3. Жарлінська Р.Г., Гель А.П., Адамчук О.Ф. Правові засади забезпечення інформаційної безпеки пацієнтів на основі технології блокчейн. *Медичне право України: сучасні досягнення та перспективи розвитку*. Збірник наукових статей міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 10-річчю з дня створення першої в Україні кафедри медичного права. Упоряд. д.ю.н., проф. І.Я. Сенюта, к.ю.н., доц. Х.Я.Терешко. Львів. Вид-во ЛОБФ «Медицина і право». 2023. С.48-51

4. Жарлінська Р.Г., Адамчук О.Ф., Міщук А.А., Гель А.П. Окремі аспекти юридичного змісту медичної помилки. Правові проблеми сучасної трансформації охорони здоров'я: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Запоріжжя, 26-27 травня 2022 р.)/за заг. ред. Ю.М. Колесника. - Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. С.21-24.

5. Жарлінська Р.Г., Зверховська В.Ф., Адамчук О. Ф., Тринчук А.А. Доступність медичних виробів для реабілітаційних послуг в системі охорони здоров'я: маркетинговий, юридичний та соціальний аспекти. *Ekonomichnyy analiz*, [S.l.], v. 35, n. 2, may 2025. ISSN 2219-4649 DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.064>

6. Зверховська В.Ф. Вплив воєнного стану на розвиток базових прав людини. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2025. №1. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2025-1-1>

7. Зверховська В.Ф. Правове регулювання евтаназії та асистованого суїциду (міжнародний досвід та українські реалії) *Право і суспільство*. 2024. №6. С. 34-39 DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.6.6>

<http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/index.php/archiv?id=18910>.

8. Михайліна Т.В., Гоцуляк Ю.В., Гель А.П. Роль соціального підприємництва у побудові соціальної держави. *Науковий Вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Серія Право. Випуск 72. Частина 2. С.252-256.

9. Москаленко К. Право осіб, народжених із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій, на інформацію про своє генетичне походження. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №1. С.27-29.

10. Пашков В. Трансплатація органів померлої людини: господарсько-правова регламентація. *Медичне право*. 2021. №1(13). С.33-42.

11. Тарас М. В. Право на необмежений доступ до добровільного і конфіденційного або анонімного тестування на ВІЛ: міжнародно-правові аспекти. *Медичне право*. 2022 № 1 (17).

12. Юрковська Л., Краснов В. Досвід формування правових та етичних компетентностей майбутніх психологів у НУОЗ України імені П. Л. Шупика. YOUNG SCIENCE 6.0 – Конференція молодих вчених в медицині : матеріали науково-практичної конференції. 15 травня 2025 року. МОЗ України, Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика.- Київ : НУОЗ України імені П. Л. Шупика, 2025. С. 97-102.

Міжнародні стандарти

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

2. Декларація про медичну допомогу, орієнтовану на пацієнта / Міжнародний альянс організацій пацієнтів, 24.02.2006. URL: <http://www.patientsorganizations.org>

3. Європейська соціальна хартія /Рада Європи, 03.05.1996 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_062

4. Європейська хартія прав пацієнтів. Листопад 2002. URL: <http://www.activecitizenship.net/patients-rights/projects/29-european-charter-of-patients-rights.html>

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. Рада Європи, 04.11.1950. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004

6. Конвенція про захист прав та гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину. Рада Європи, 04.04.1997р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text

7. Конвенція про права осіб з інвалідністю. ООН, 13.12.2006. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
8. Лісабонська декларація про права пацієнта /Всесвітня медична асоціація. Асамблея ВМА, вересень-жовтень 1981 р., переглянута у 2005. URL: <http://www.med-pravo.ru/Ethics/LisbonDecl.htm>
9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права / ООН, 16.12.1966. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
10. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права / ООН, 16.12.1966. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042
11. Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи 904 (1988)1 «Про захист гуманітарних медичних місій» від 30.06.1988 р. URL: <http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/ta88/eres904.htm>
12. Хартія про право на охорону здоров'я / Міжнародний союз юристів. Генеральна асамблея МСЮ, 31.08.2005 URL: <http://www.uianet.org/documents/qquia/resolutions/Sante4Gb.pdf>

Нормативно-правові акти України

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5.04. 2001р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
6. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>
7. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: Закон України від 19.10.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>
8. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
9. Про систему громадського здоров'я: Закон України від 11.04.2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text>
10. Про захист персональних даних: Закон України 01.06.2010р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
11. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>

12. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини: Закон України від 17.05.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text>
13. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
15. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text>
16. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5.04.2007р. № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
17. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22.02.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>
18. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я : Закон України від 03 грудня 2000 р. No 1053-IX (зі змінами і доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 2021. No 8. Ст. 59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>
19. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні : Закон України від 15 січня 2025 р. No 4223-IX (зі змінами і доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 2025. No 31. Ст. 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text>
20. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. No 4038-XII (зі змінами і доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1994. No 28. Ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
21. Про договори про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій: постанова Кабінету Міністрів України № 410 від 25.04.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/410-2018-%D0%BF#Text>
22. Про затвердження Порядку проведення атестації працівників сфери охорони здоров'я та внесення змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України: Наказ МОЗ України № 650 від 16.04.2025 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0824-25#n24>
23. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78: Наказ МОЗ України № 117 від 29.03.2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#Text>
24. Про затвердження нормативних документів про застосування телемедицини у сфері охорони здоров'я: Наказ МОЗ № 681 від 19.10.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1400-15#Text>
25. Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи: Наказ МОЗ України від 08.05.2018р. № 865. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18#Text>

26. Про затвердження Правил застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги: Наказ МОЗ України від 31.08.2017р. № 992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1408-17#Text>

27. Про затвердження Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації: Наказ МОЗ України від 24.03.2016р. № 240. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0570-16#Text>

28. Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення ст.ст. 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та ст. 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К.Г. Устименка) від 30.10.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-97#Text>

29. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: Пленум Верховного Суду України; Постанова від 03.06.2005р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05#Text>

30. Про практику розгляду судами цивільних справ за позовами про відшкодування шкоди: Пленум Верховного Суду України; Постанова від 27.03.1992. №6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006700-92#Text>

31. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди: Пленум Верховного Суду України; Постанова від 31.03.1995. № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text>

32. Порядок організації надання реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я : Постанова Кабінету Міністрів України від 03 листоп. 2021 р. № 1268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021-п#Text>

33. Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 листоп. 2024 р. № 1338 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1338-2024-%D0%BF#Text>

16. Інформаційні ресурси

1. Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmu.edu.ua>
3. [http:// www.moz.gov.ua](http://www.moz.gov.ua)<http://www.moz.gov.ua/>– офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України
4. <http://www.diklz.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби України з лікарських засобів та по контролю за наркотиками
5. <http://www.rada.gov.ua>.– офіційна веб–сторінка Верховної Ради України
6. <http://www.kmu.gov.ua>– офіційна веб–сторінка Кабінету Міністрів України
7. <http://www.who.int> – офіційний сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я.